

زَادُ الْمُعْتَكِفِ

تويشووې موعته كيف

ئەو كەسەى له مزگەوت دەمىنىتەوه بۆ
خوایه رستى له گەل پرسه فىقيه نوپه كانى

تَالِيفُ
فَهْدَبْنِ بَجِي الْعَمَارِيِّ
الْقَاضِي بِحِكْمَةِ الْإِسْتِثْنَاءِ فِي بَيْكَةِ الْمَكْرَمَةِ

پيشه كى

سوپاس و ستائىش بۇ ئەو خوايەى كە وەر زەكانى
خىرى كىر دوۋەتە و يىستگە يەك بۇ تىشۈۋى قىامەت و
پەنجەرە يەك بۇ پەرستىن (تەبىد). دروود و سلاو بۇ
سەر پيشه ۋاى ئىعتىكافكران و سەرۋەرى يادكەرانى
خودا (الذاكرين)، ھەرۋەھا بۇ سەر خىزان و يار و
ھاۋەلانى بەگشتى.

(ئىعتىكاف) چىيە؟ ئىعتىكاف يەككە لە
جەۋھەرى ھەموو پەرستشەكان؛ لوتكەى گوپرايەلى و
دلسۆزىيە بۇ پەرۋەردگار. لە راستىدا ئىعتىكاف واتە :
"مانەۋە لە مالى خودا (مزگەوت) بە مەبەستى پەرستش،
و دابرايىكى تەۋاۋ لە ھەموو ئەو شتەنەى مېشك و
دەرۋونى مروث سەرقال دەكەن".

ئەمە ئەو ساتە دەگمەنەییە کە تیبیدا مروّف له ژاوه ژاو و قەرەبالغی خەلک رادهکات، بۆ ئەوەی له پەنای خودای میهره باندا ئارامی بدوژیتەوه. له بری ئەوەی دلت به ههزاران خەمی جیاوازهوه پەرت بیت، لیڕەدا تەنھا یەک خەم و یەک ئامانجی دەبیت، ئەویش رەزامەندی خودایە.

گەورەیی و فەزڵەکی: ئیعتیکاف فەزلیکی زۆر

گەورەیی هەیه؛ چونکە سوننەتی پیغەمبەرەکه مانە (ﷺ) و تا له ژياندا بوو وازی لی نههینا. ئیعتیکاف وەک قوتابخانەیه که که سالانه دەرگاگانی دەکاتەوه بۆ ئەوەی ئیمانمان نوێ بکهینهوه و ژەنگی غەفلەت و بیئاگایی له سەر دلهکانمان بشۆینهوه.

خه لوهتی رۆحه کان: کاتییک دل بۆ ده شهوی

کو تایی لی دهدات

چاوه پروانی بروادارانی چاکه کار بۆ ده شهوی کو تایی رهمه زان، تهنها چاوه پیکردنی کات و کاتژمیر نییه؛ به لکو تامه زرۆیییه کی بیۆینه یه بۆ گه یشتن به و ساتانه.

هر که شه وه کانی رهمه زان به ره و کو تایی ده پۆن، له گه ل هه موو ئاوابوونیکی خۆردا لیدانی دلی خیراتر ده بییت. هر هه ناسه یه ک ده ژمیرییت و له بن لیوی خۆیه وه ده لییت: « سته کانی ته نیایی و خه لوهت له گه ل خودا نزیک بوونه وه.. شه وه کانی ئارامی و دلخۆشی گه یشتن.. ئەو کاتانه هاتن که تییدا تهنها و تهنها خودا ده وییت و بهس» .

پیشه‌وا و خوشه‌ویستمان (ﷺ) پوخته‌ی رُوحی
خوی ده‌خسته ناو ئەم شه‌وانه‌وه. له (سه‌حیحی
بوخاری) دا هاتوو ه که:

« پیغه‌مبەر (ﷺ) ده شه‌وی کوتایی ره‌مه‌زانی به
ئیعتی‌کاف به‌سەر ده‌برد»

هه‌روه‌ها له (سه‌حیحی موس‌لیم) دا هاتوو ه که
« پیغه‌مبەر (ﷺ) له‌م شه‌وانه‌دا که‌مه‌ری لی ده‌به‌ست
(زۆرتر تیده‌کۆشا) ، شه‌وانی به عیبادت زیندوو
ده‌کرده‌وه و خیزانه‌کانیش به‌ئاگا ده‌هینا»

بۆ پیغه‌مبەری خودا (ﷺ)، ئیعتی‌کاف ته‌نها
کۆتاییه‌ینان به مانگه‌که نه‌بوو، به‌لکو «وئیس‌تگه‌ی
هه‌موو ته‌مه‌ن» بوو.

له میحرابی خه لوه تدا: کاتیک ژیان له نویوه دادم پیریتته وه

بروادار کاتیک ده چیتته ناو په رستشی ئیعتیکاف،
ده زانیت که له به ردم چهند دیارییه کی گه وره دایه:

• **پاکبونه وه یه ک:** که هه موو لیلی و
ماندویتی ژیان و ژاوه ژاوی دونیا ده شواته وه.

• **ئارامیه ک:** که چرپه و وه سوه سه کانی نه فس
و دلّه راوکیی ناوه وه بیده نگ ده کات.

• **فرمیسیکی راستگویانه:** که پیشتر
به هووی سه رقالییه وه کاتی بو نه بووه برژیت، به لام
ئیستا له ترسی خودا و به کول دیتته خواری.

• **ئایه تیک:** که به دل گوئیستی ده بیت، تاوه کو
ریره وی ژیانی بگوریت.

لهوی.. له نیوان دیواره پاکه‌کانی مزگه‌وتدا،
ده‌مامکه‌کان ده‌که‌ون، ده‌نگه‌کان کز ده‌بن و دنیا ون
ده‌بیت؛ ته‌نها به‌نده ده‌مینیت‌ه‌وه و په‌روه‌ردگار‌ه‌که‌ی، له
ناو شکو و جوانیی رازونیا‌زدا.

چه‌ندین ژیان هه‌بوون که له‌م شه‌وانه‌دا له نویوه

داریژرانه‌وه! چه‌ندین ته‌وبه‌ی راسته‌قینه له ناو
سوجه‌یه‌کدا له‌دایک بوون! چه‌ندین بریاری بویرانه به
مه‌ره‌که‌بی فرمی‌سک له تاریکی شه‌ودا نووسرانه‌وه!

بروادار به ئیعتیکاف کردن له خه‌لک راناکات، به‌لکو
په‌نا ده‌باته به‌ر په‌یوه‌ندییه‌کی به‌هیزتر له‌گه‌ل خودا. ئه‌و
له دنیا هه‌لنایه‌ت، به‌لکو به‌دوای «**تویشوویه‌کدا**»
ده‌گه‌ریت بو ئه‌وه‌ی به‌ دلّیکی پاکتر و ئیراده‌یه‌کی
به‌هیزتره‌وه بگه‌ریت‌ه‌وه ناو ژیان.

دیمه نیک که دلّه کان ئاودمدات

ئوهوی دلخوشی به سهر دهر وونه تینووه کاندا
دهرژینیت و پروناکی دهخاته سووچی بیره وهرییه کان
و هیوا له ناخی مرؤفدا زیندوو دهکاته وه؛ بینینی ئه و
خه لکه برواداریه که به لیشاو پروو له سیبهری
میهره بانینی مزگه و ته کان ده که ن. دیمه نیکی ئیمانی و
شکودار که میردمندالی تازه پیگه یشتوو، گهنجی به تین
و پیاوی به ته مه ن و به و یقار له ته نیشته یه ک
کوده کاته وه.

ئیسنا دلّه کان و دهسته کان یه کیان گرتوو ه بو
زیندوو کردنه وهی سوننه تی ئیعتیکاف، تا ماله کانی خودا
ببنه باخچه ی ئارامی و لیوانلیو بن له نزا و دلاوایی.

ئهم پیشوازییه بیوینه یه و ئهم کیپرکییه بو
گۆشه گیری له گه ل خودا و تیمارکردنی برینه کانی دل،

ئەو ھەمان بۆ دووپات دەکاتەوہ کہ ھیشتا خیر لەم ئوممەتەدا نەبڕاوە. نیشانەى ئەو ھیہ گەنجى ئەمرۆمان - سەرھەپای ھەموو گەردەلوول و سەرلێشیواوییەکان - ھیشتا تینووی کہنارى عیبادەت و گەرانە بەدوای پاکى رۆحدا.

ئای چەندە دلخۆشکەرە! کاتیک دەبینیت گەنجیک

لە گورپی لاویدا واز لە خۆشییە کاتییەکان دەھینیت و خەریکی رازونیاژە لەگەڵ پەرورەدگاریدا؛ مندالیک دەبینیت لەسەر سەکۆی پاکى و تەقوا پەرورەدە دەبیت؛ و کہ سیکى بەتەمەنیش دەبینیت کہ کۆتایى تەمەنى بە گەرانەو ھیہکى راستگۆیانە بۆ لای خودا دەرازینیتەوہ.

ئەمانە ھەموویان پیکەوہ تابلۆیەکى جوان لە پابەندبوون و وەفادارى بۆ ریبازى پیغەمبەر (ﷺ) دەکیشن و پەيامیکى رۆون دەدەن بە گوئى جیھاندا:

«فیترهت و دهروونی پاک هیشتا زیندووه، ریځگای خوداش
هر ئاوه دان ده بیټ و همیشه پر ده بیټ له و کهسانه ی
به ره و لای ئه و ههنگاو ده نین، تا ئه و روژه ی خودا زهوی و
هه رچی له سه ریه تی بو خو ی ده مینیتته وه» .

ئه م رووکردنه پیروژه بو لای خودا، راستیییه کی
نه مرمان بو دوویات ده کاته وه، ئه ویش ئه وه یه «: کو تایی
ئه م ئوممه ته چاک نابیت، مه گه ر به و شته نه بیټ که
سه ره تا که ی پی چاک بوو» . هه ره که چون ئیعتیکاف و
دابړان بو لای خودا، تویشووی نه وه ی یه که م بوو —
که به زانست و له خواترسانیان بوونه سه ره وه ی
دنیا— ئاوه اش گه رانه وه ی گه نجانی ئه مپومان بو
میحرابی په رستش، گه وره ترین مژده یه بو هه ستانه وه ی
نه ته وه که مان له نویوه.

چونکه له خه لوهت و ته نياييدا له گه ل خودا، داروپه روى دلسوزى (ئىخلاس) به هيز ده بيت؛ به قورئانيش نه قله كان بنياد دهنرين؛ له سووچى ئيعتيكافيشدا نه و ئيراده و بريارانه له داىك دهن كه رپره وى ميژوو ده گورن. به ده ستگرتن به سوننه تيشه وه، گه لان ريگاي راست ده دوزنه وه و به ره و لوتكه به رز دهنه وه.

له م كتيبه دا، چه ندين پرسيار و بابته تى گرنگى تايبهت به ئيعتيكافم كو كردوو ده وه. هه ولم داوه به كورتى و پوختى به لگه و وته ي زانايانى تيدا باس بكم، بو نه وه ي خويندنه وه ي ئاسان بيت و له م سه رده مه ي ئيستادا كه هه موو شتيك به خيرايى و كورتى ده وييت، خوينه ر تا قه تى لى نه چييت.

ئەم بابەتانه که بریتین له (چل و ههشت) پرس و بابەت، وهک وهبیرهینانه وهیهک بو خۆم و ئیوهی خوشک و برایانی به پیزم نووسیومه. حوکم و ورده کارییه کانیسیان له ناو کتیبی زانیانی هه موو مه زه به فیهیه کانداهن، هه که سیکیش بیهویت زانیاری زیاتری دهست بکهویت، دهتوانیت بگه رپته وه بو ئه و سه رچاوانه.

زانست به دووباره کردنه وه و بیرکردنه وه و وانه وتنه وه و گفتوگو زیندوو ده بیته وه. ژیان له گه ل زانستدا یه کیکه له گه وره ترین و چیژبه خستین جوړه کانی ژیان بو ئه و که سه ی نییه تی پاک بیت و دهروونی ساف بیت؛ له خدای میهره بان ده پارپینه وه ئه و نییه ته مان پی ببه خشییت.

مَنْ حَازَ الْعِلْمَ وَذَكَرَهُ .. صَلَحَتْ دُنْيَاهُ وَآخِرَتُهُ

فَأَدِمِ لِلْعِلْمِ مُذَاكِرَةً .. فَحَيَاةَ الْعِلْمِ مُذَاكِرَتُهُ

هیچ دیاریه ک نییه مروّف پیشکشی برا
برواداره که ی بکات، له و حکمهت و زانیاریه باشتر بیّت
که خودا به هویه وه هیدایه تی زیاد بکات، یان له تیاچوون
و هه له بیپاریزیت.

إِذَا الْإِخْوَانُ فَاتَهُمُ التَّلَاقِي .. فَمَا صَلِّهٖ بِأَحْسَنَ مِنْ كِتَابِ

ناونیشانی ئەم کتیبه م ناوه:

«زَادُ الْمُعْتَكِفِ وَنَوَازِلُهُ الْفَقْهِيَّةَ»

(تویشووی موخته کیف و پرسه فیقهیه نوّیه کانی)

داواکارم له خودای میهره بان به جوانترین شیوه
لیم وه ربگریت، سوودی بگه یه نیت به بهنده کانی و
ئاوه دانیی ولات، به شارنشین و گوندنشینه وه. بیکاته
کاریکی چاک، بهردهوام و پر بهره کت له به دریزایی

سالان و سه رده مه کان. بیکاته سه ده قه یه ک بو دایک و باوکم و خیزانه کهم و ماموستا و قوتابییه کانم؛ هه موومان له سه ر زانستی به سوود و کرده وهی چاک بژیه نیت، سه رکه و تنیش بدات به بهنده برواداره کانی. ئەو باشترین که سه که داوای لی بکریت.

هه رکه سینکیش بیه ویت و هریگیریتته سه ر هه ر زمانیکی تر، ریگهی پی دراوه و کاریکی پیروژه.

ئهی ئەو که سه ی به ته مای خه لوه ت و ئیعتیکافی:

تو هاتووی تا له ده رگای پاشای پاشایان بدهیت و باره قورسه کانی ژیانته له به رده م که ره م و به خشندهیی ئەودا دابنیت؛ که واته وریابه، ئەو ته نیایی و خه لوه ته ی خۆت مه که به قه ره بالغی، و ئەو گوشه گیرییه ش مه که به کۆر و مه جلیس.

تو ئه مپرو بووئته «ميوان» ی خودای به خشنده
له ماله که ی خودا که مزگه و ته، میوانیش پیویسته
ره چاوی ئادابی خاوه نمال بکات. ههروهک چون
دهرگای مزگه و تت له پاش خوت داخست، ئاوه اش
دهرگاکی دلت به پرووی دنیا دا دابخه.

وهسیه تت بو ده که م: له «دهم دهم و مشتومر»
ر ابکه، ته نانه ت ئه گه ره هه قیشت پی بیت؛ چونکه مشتومر
و مونا قه شه دل رهق ده کات و نووری چاو و دل
ده کوژینیته وه.

ههروه ها، «موبایله که ت» له زیندانی بیده نگیدا قفل
بکه. تو بو یه هاتووی بو ئیعتیکاف تا گو ی بیستی بانگی
خودا بیت له ناو قورئانه که یدا، نهک بو ئه وه ی سهیری
شتیک بکه یت که دلت ده دزیت. موبایل په نجه ره یه که
ئارامی و دلنیا بیت لی ده دزیت و دهرگای «دهستوهردان
له شتی بیمانا» ت به پروودا ده کاته وه که هیچ پیویستت

پینان نییه. ئاخِر چۆن دهبیّت مروّف له یهک کاتدا ههم خهریکی رازونیاژ بیّت له گهّل «خودا» و ههم خهریکی قسه کردن بیّت له گهّل «خه لک»؟

ئاگادار به له وهی بی ناچارى له مزگهوت نه چيته دهره وه؛ چونکه ههر چوونه دهره وه یهک، که میک له و رۆحیه تهت پی دهورپینیت و درز دهخاته ئه و دیواره ی که له دهوری خۆت کیشاوه بو دابران له دونیا. ئیعتیکافکار وهک نه مامیک وایه، ئه گهر له شوینی خوی هه لکه ندرا و گوازارا یه وه سیس دهبیّت، به لام ئه گهر له ناو خاکی په رستشدا جیگیر بو، گه شه دهکات و به ره می شیرین دهدات.

به هه موو دل و گیانته وه روو له خودا بکه، بو ئه وهی رۆحت گه شه بکات و نه فست بهرز بیته وه، به مهش راستیی و جه وه هری ئیعتیکاف له ناخدا دیته

دی. ئەمە گەشتیکە لە «خەلک» هوه بۆ لای «خودا»،
لە «تەنگیی دنیا» وه بۆ ناو «فراوانیی رحمت»، لە
«ژاوه ژاو» هوه بۆ «ئارامی».

هه موو هه ناسه یه کت به هه ل بزانه؛ بیدهنگییه کت
بکه به بیرکردنه وه، قسه کردنت بکه به یادی خودا، و
سه رنجدانن بکه به په ند و وانه.
ئیعیتیکافکاری راسته قینه ئه و که سه یه که جهسته ی
له کۆر و مه جلیسی دنیا دا ون بیت، به لام دل و
دهروونی له جیهانی ئاسمانه کانداناماده بیت؛ تاوه کو
دوای ته و او بوونی پوژانی خه لوه ته که ی، وه ک
«مرۆڤیکی زۆر نزیک له خودا» بگه پریته وه، که نامه ی
کرده وه کانی شو را وه ته وه، ناخی پاک بو وه ته وه و چاو
و دلی به نووری خودا پوون بو وه ته وه.

ئەي ئەۋكەسەي لە خەئوت و

ئىعتىكافدايت:

ئىبن رەجەب (رەحمەتى خۋاى لى بىت) دەربارەي ئىعتىكاف دەفەرموئىت: ئەۋەيە كە ھەموو پەيۋەندىيەكت لەگەل خەلك بىچرئىت، بۆ ئەۋەي خەرىكى پەرسىشى خودا بىت. ھەرچەند خۆشەۋىستى و ناسىنى خودا لە دلدا بەھىزتر بىت، مروف زياتر حەز دەكات لە ھەموو حالىكدا خۆي بۆ پەروەردگار تەرخان بكات.

عەتائى خۇراسانىش دەفەرموئىت: «ئىعتىكافكار ۋەك ئەۋكەسە ۋايە كە خۆي خستوۋەتە بەردەم خوداى مېھرەبان و دەلئىت: "ھەتا لىم خۆش نەبىت، لە لىرە ناروم».

ئاي كە چەندە پىۋىستمان بەم جۆرە لە ئىعتىكاف ھەيە! چونكە بەداخەۋە ئىستا حالى ھەندىك لەۋانەي

ده چنه ئيعتيكاف بوو ته شويني قسه وباس، غه بيه ت،
مشتومر و گفتوگوي بي سوود، سه رقال بوون به
موبايله، كه جگه له ره فكر دني دل هيچ به ره هميكي تريان
نييه. نه گهر كه سيك به و شيويه بيت، له ماله وه
دابنيشتايه بوي باستر بوو! هانا و هاو كاريش ته نها له
خودا ده خوازين.

ئيعتيكاف: خوبه دهسته وه داني روج و كوچ

به ره و جيهاني مه له كوت

راستي و جه وه هري ئيعتيكاف له «خوبه دهسته وه داني
ته واو» دا خوي ده بينيته وه؛ به جوريك كه ئيعتيكاف كار
به هه موو بووني خويه وه ده چيته ناو پانتايي په رستشي
خودا. نه و ته نها به دواي نزيكبوونه وه له په روه ردگار دا
ده گه رپيت و له ژاوه ژاوي دونيا راده كات، نه و دونيا يه

که داوی بو ناوہتہوہ تاوہکو ریگری لی بکات له گہیشتن به ئامانجه بالاکہی.

ئیعیتیکاف راگہیانندی کۆچه له جیہانی «ماددہ»وہ بو جیہانی «رۆح»؛ لهویدا مروّف خوٰی له سہرقالییہکانی زہوی دادہمالیت تاوہکو له ئاسمانی پەرستشدا بال بگریت.

لہناو سووچی ئیعیتیکافدا، بہندہ بہ تہواوی له ناو کاتہکانی عیبادہتدا نوقم دہبیت؛ ئیتر ہموو ساتہکانی دہبن بہ نویژ؛ یان بہ راستی لہناو سوجدہ و کړننوشدایہ، یان بہ حوکمی ئہوہی چاوہرپی نویژی دواي نویژ دہکات. ئامانجی سہرہکیی ئہم خہلوہتہ شہرعییہش ئہوہیہ کہ مروّف رابیت لہسہر خووگرتنی بہ نویژی جہماعہت و دلی فیّر ببیت کہ ہہمیشہ بہ مزگہوتہوہ ہہلبواسریت.

تہماشای ئەم مانا بەرزہ بکہ: ئیعتیکافکار لە تەنیاپیە کەیدا بەوہی کہ دوورە لەتاوان بە گوێرەہی توانا خۆی دەشوبھینیت بە فریشتە پاکەکان؛ ئەوانەہی کہ (لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ) ئەو واز لە ئارەزووہکانی دینیت، تا ھەولبەدات بەگوێرەہی توانا لاسایی ئەو فریشتانە بکاتەوہ کہ «شەو و رۆژ تەسبیح دەکەن و ھەرگیز ماندوو نابن».

ئای کہ چەندە پلەپلەکی بەرز و شەریفە! کاتیک بەندە لەسەر لیواری شوبھاندن بە فریشتەکان دەوہستیت بە گوێرەہی توانا؛ بیدەنگە مەگەر بۆ یادی خودا، بیجولەپلە مەگەر بۆ پەرسشتش، پشٹی لە دونیا کردووە تاوہکو بە ھەموو وجودیەوہ رۆو بکاتە ئەو زاتەہی کہ پادشایەتی ھەموو شتیکی لەدەستە.

ئەمە ئەو «پەرسشتە بەردەوامە»یە کہ پاداشتەکەہی ناچەریت تەنانەت کاتیک مرۆف خەوتووش بیت؛ چونکہ خەویکە لە پەنای خودا و دابرانیکە لە پیناوی نزیکبوونەوہ لەو.

بهروبوم و سووده کانی ئیعتیکاف

• **راهینانی دهروون لهسه ر دئسۆزی (ئیخلاس):**

چونکه مروّف له سووچی ئیعتیکافه کهیدا زور کات کهس نایبینیت ، ئەمهش وا دهکات تهنها بوّ خودا بیت.

• **خۆرزگارکردن له زیدەرۆیی: ئیعتیکاف وا دهکا**

مروّف کۆنترۆلی قسهی زیاده، خواردنی زیاده، خهوی زیاده و تیکه لیبوونی زور له گه ل خه لک بکات.

• **راهاتن لهسه ر په رسته شه کان: وهک شه ونویش،**

قورئان خویندن، داوای لیخۆشبوون (ئیستغفار)، یادی خودا و پازونیا.

• **بههیزکردنی په یوهندی له گه ل خودا:**

مروّف له هه موو شتیک داده بریت بوّ ئەوهی له پهروهردگاری نزیک ببیته وه.

- **پیداچوونهوه و موحاسه به کردنی نهفس :**
ئیعیتیکاف دهر فته تیکی زیړینه بو وردبوونهوه له کردهوه کانی رابردوو و راستکردنهوهی ریږهوی ژیان، چ له په رستش و زانستدا، چ له په یوهندی له گه ل دایک و باوک، هاوسه ر، مندا ل و خزم و دوستان.
- **به هیز کردنی توانای ته نیایی :** پرهینانی مرؤقه بو ئه وهی له کاتی ته نگانه و قهیرانه قورسه کاندا بتوانیت ته نها په نا بو خودا به ریت.
- **دوورکه و تنه وه له گوناوه :** زور گه نج هه بوون ئیعیتیکاف بوو ته هوکاری هیدایهت و راسته ریوونیان؛ چونکه له گوناوه کان دوورکه و توونه ته وه و ته نها له گه ل په روه ردگاریان خه لوه تیان کردووه.
- **ژیان له گه ل قورئاندا :** تیگه یشتن له ورده کاری و سووده کانی قورئان. ئه گه ر ئیعیتیکاف کاران له دانیشته

كورتە كانياندا ھەر يەكەۋ باس لەۋ پەند و وانانە بكنە
كە لە قورئانەۋە فىر بوون، سوودىكى يەكجار زور بە
يەكتر دەگە يەنن.

• **تۆمار كىرنى بىرۆكە كان**: ھەر بىرۆكە يەكى

باش، سوودىكى زانستى، يان وانە يەك بۆ داھاتوۋى
ژيانت بە مىشكتدا ھات، يەكسەر بىنۈوسە.

• **خویندەۋە دەربارەى ئىعتىكاف**: كىتیبىك

لەسەر حوكمە كانى ئىعتىكاف بخوینەرەۋە، بۆ ئەۋەى
بە ھەلە پەرسىشەكەت تىك نەدەيت.

مهسه لهی یه کم

پیناسه ی ئیعتیکاف

مانای زمانه وانی (لغة): وشه ی ئیعتیکاف له زماندا

به واتای «پابه ندبوون و به رده و امبوون» له سه ر شتیك دیت. ههروه ها به واتای «به ندرن و گرته وه» ش دیت؛ بۆ نمونه که دهوتریت فلان شتم به ندر کرد، واته ریگریم لی کرد بگاته شوینی خوی. به کورتی واته: مروّف خوی له کار و کرده وه ئاساییه کانی ژیانی پوژانه ی بگریته وه.

مانای له شه رعدا: ئیعتیکاف له زاراوهی شه رعدا

بریتییه له: مانه وه له مزگهوت به شیوازیکی تایبته و به نیه تی په رستنی خودای گه وره.

مهسه له ی دووهم

حوکمی ئیعتیکاف

ئیتیکاف سوننه ته و واجب نییه له سه ر
موسلمانان، مه گهر مرووف خووی به "نه زر" له سه ر خووی
واجب بکات. (ئهمه کۆدهنگی و ئیجماعی زانایانی
له سه ره).

سه بارهت به پله ی ئهم سووننه ته، زانایان رای

جیاوازیان هه یه:

رای یه که م (حه نه فیهیه کان): ئیتیکاف له ده شه وی
کۆتایی ره مه زاندا سوننه تی موئه که ده یه
(جه ختی لی کراوه ته وه)، به لام له کاته کانی تری سالدا
ته نیا مسته حه ب و کاریکی باشه.

رای دووهم (مالیکیه کان) : لای ئەوان کاریکی
په سەنده (مندوب) و جهختی لی کراو هته وه، به لام
ناویان نه ناوه سوننهت. هه ندیکیشیان ده لاین: له
رهمه زاندا سوننهته و له کاته کانی تر دا مه ندوبه.

رای سییه م (شافعییه کان) : ئیعتیکاف له هه موو
کاتیکی ساآدا سوننهتی موئه ککه ده، به لام له ده
شهوی کۆتایی رهمه زاندا جهختکردنه وه که ی زیاتر
ده بیته؛ به مه بهستی شوینکه وتنی پیغه مبه ر ﷺ و گه ران
به دوای شهوی قه دردا.

رای چوارهم (حه نبه لییه کان) : له هه موو کاتیکی
سوننهته، له رهمه زاندا سوننهتتره، و له ده شهوی
کۆتایی رهمه زاندا له هه مووی سوننهتتر و
جهختکراو هتره.

مهسه لهی سییه م

باشترین مزگه وته کان بو ئیعتیکاف

۱. به پیی فهزل و گورهیی، باشترین شوین بو ئیعتیکاف بریتییه له: **مزگه وتی حه رام (که عبه)**، پاشان **مزگه وتی پیغه مبه ر** ﷺ (له مه دینه)، پاشان **مزگه وتی نه قسا**.

۲. زانایانی فیهه هاوران له سه ر نه وه ی نه گه ر که سیک "نه زر" بکات (په یمان بدات) که له یه کیک له م سی مزگه وته دا ئیعتیکاف بکات، ناتوانیت له مزگه وتیکی تر نه نجامی بدات و پیویسته پابه ند بیت به نه زره که یه وه؛ چونکه پاداشتی عیبادت تییاندا زور زیاتره. پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمویت: «نوژییک له م مزگه وته ی مندا (مه دینه) چاکتره له هه زار نوژی له هه ر

شوینیکی تر جگه له مزگهوتی حهرام، وه نویژیک له مزگهوتی حهرام چاکتره له سهد ههزار نویژ له شوینهکانی تر». ههروهها هاتووه که نویژیک له مزگهوتی ئهقسا پاداشتی پینج سهد نویژی ههیه.

۳. گۆرینی شوینی نهزر: ئهگهر له کاتی نهزرکردندا

شوینیکی دیاریکراوت ناو برد، ناتوانیت برۆیت بۆ شوینیک که پلهی کهمتر بیت، بهلام دهتوانیت برۆیت بۆ شوینیک که پلهی بهرزتر بیت. بۆ نمونه:

• ئهگهر نهزرت کرد له **مزگهوتی حهرام ئیعتیکاف**

بکهی، نابیت برۆیت بۆ مهدینه یان ئهقسا.

• ئهگهر نهزرت کرد له **مزگهوتی پیغه مبهەر** ﷺ

ئیتیکاف بکهی، ناتوانیت برۆیت بۆ ئهقسا، بهلام دهتوانیت برۆیت بۆ **مزگهوتی حهرام** چونکه پلهی بهرزتره.

- ئەگەر نه زرت کرد له **مزگهوتی ئەقسا** ئیعتیکاف بکهی ، دهتوانیت له هەر یهک له **مزگهوتی مه‌دینه** یان **که‌عه** ئیعتیکافه که بکهیت (چونکه ئەوان فه‌زلیان زیاتره).

مهسه لهی چوارهم

ئه گهر که سییک نه زری کرد له

مزگه وتیکی تر (جگه له و سی مزگه وته)

ئیعیتیکاف بکات، ئایا پیویسته پابه ند بیته؟

له م باره یه وه زانایان دوو رایان هه یه:

رای یه که م: سه رپشکه له وه ی بچیت بو ئه و

مزگه وته یان نا، واته پابه ند بوونی پیویست نییه. (ئه مه مه زه به بی مالیکی و حه نبه لیه کانه).

رای دووه م: دروست نییه و ناتوانیت گه شتی بو

بکات. (ئه م رایه یان ئیبن ته یمییه و هه ندیک له زانایانی تری شافعی و حه نبه لی هه لیان بزار دووه).

بوچوونی پهسه‌ند (الراجح) لهم مهسه‌له‌یه‌دا دوو

حاله‌ته:

ا) ئەگەر مه‌به‌ستی ته‌نها خودی بینا و زهویی

مزگه‌وته‌که بییت: ئەمه دروست نییه، چونکه

گه‌شتکردن بو هیچ مزگه‌وتیک نییه مه‌گەر بو ئەو سی

مزگه‌وته نه‌بییت (که‌عبه، مه‌دینه، ئەقسا)، وه‌ک له

فه‌رمووده‌ی سه‌حیدا هاتووه.

ب) ئەگەر مه‌به‌ستی خودی بیناکه نه‌بییت،

به‌لکو هوکاري تری هه‌بییت: وه‌ک ئەوه‌ی له‌و

مزگه‌وته‌دا زیاتر دلی ئارام ده‌بییت و خشوعی زیاتره،

یان ده‌نگی ئیمامه‌که‌ی خوشه‌ بو قورئان، یان وانه‌ی

زانستی و سوودی تیدایه؛ لهم حاله‌ته‌دا دروسته و

ئاساییه.

خالیکی تر: هه مان حوكم دهیگریته وه بۆ ئه و

که سهی گه شت دهکات (سه فهر دهکات) بۆ ئه وهی له

یه کییک له مزگه وته کانی تری شاری مه ککه (جگه له

مزگه وتی حه رام) ئیعتیکاف بکات.

مهسه لهی پینجه م

ماوهی ئیعتیکاف

له مبارهیه وه زانایان دوو رایان ههیه:

رای یه که م: که مترین ماوهی ئیعتیکاف شه و و
رۆژیکه. (ئه مه مه زهه بی مالیکیه کانه).

رای دووهم: که مترین ماوهی ئیعتیکاف ته نیا
ساتیکیش بیته (لحظة) دروسته. (ئه مه رای زۆربهی
زانایانه - الجمهور).

بۆچوونی په سه ند: رای دووهم نزیکتره له
راستییه وه؛ چونکه هیچ به لگه یه کی شه رعی نییه
کاته که ی دیاری کرد بیته، بویه ههر بره کاتیک بیته به
ئیعتیکاف داده نریت.

مهسه له ی شه شه م

کاتی چوونه ناو ئیعتیکاف

له م مهسه له یه دا دوو بۆچوون هه یه:

رای یه که م: کاته مسته حه به که بۆ دهستی کردنی ئیعتیکاف له ده شهوی کۆتایی رهمه زان، پیش ئاوابوونی خۆری شهوی بیست و یه که مه. (ئه مه رای زۆربه ی زانایانه)؛ چونکه ئیعتیکافه که له ده شهوی کۆتاییه و شهویش له گه ل ئاوابوونی خۆردا دهست پی ده کات.

رای دووهم: دوا ی نوژی به یانی رۆژی بیست و یه که م دهست پی ده کات. (ئه مه لای حه نبه لیه کان و ئیمامی ئه وزاعی هاتووه).

مەسەلەى ھەۋتەم:

كاتى ھاتنە دەرەۋە لە ئىعتىكاف

زۆرىك لە زانايان بە باشيان (مۇستەھەب) زانىۋە
كە كەسى گۆشەگىر، راستە وخو لە جىگەى
ئىعتىكافە كە يەۋە بەرەۋە نوپىزى جەژن بەرپى بىكەۋىت؛
بەلام ئەگەر پىش ئەۋ كاتەش بىتە دەرەۋە، دروستە و
رېپىدراۋە.

ئىمامى ئەۋزاعى دەفەر مۇيىت: كاتىك خورى دوا

رۇزى رەمەزان ئاۋا بوۋ، ئىعتىكافكار دىتە دەرەۋە؛
چونكە دە شەۋەكە بە كۆتايى ھاتنى مانگ تەۋاۋ دەبىت،
مانگىش بە ئاۋابوۋنى خورى شەۋى جەژن كۆتايى
دىت.

مەسەلەى ھەشتەم

ئایا پۆژوو مەرجە بۆ ئیعتیکاف؟

لەمبارەدەى ھەوێ زانایان سێ رایان ھەیە:

رای یەكەم: پۆژوو مەرج نییە بۆ دروستیی

ئىعتیکاف. (ئەمە رای ھەندیک لە زانایانى مالیکى، شافعى و حەنبەلییەکانە).

رای دووهم: پۆژوو مەرجیکى سەرھەکییە و بەبى ئەو

ئىعتیکاف دروست نییە. (ئەمە رایەكە لە مەزھەبى حەنەفى، مالیکى و ھەندیک لە شافعییەکان، ھەرودھا رای ئىمامى ئەحمەد و ئىبن تەیمیيەشە).

راي سييه م: تنها له ئيعتيكافي "واجب" دا (وهك نه زر) رږوژوو مهرجه، به لام له ئيعتيكافي سوننه تدا مهرج نيه. (ئمه مه زه به بي حه نه فييه كانه).

بوچووني په سه ند (الراجح): راي يه كه مه؛ چونكه مهرج كړدني هر شتيك پيوستي به به لگه ي روون هه يه، دهقه كانش به گشتي باسي ئيعتيكافيان كړدووه و رږوژوو يان وهك مهرج تيډا ديارى نه كراوه.

مهسه لهی نؤیه م

شوینی ئیعتیکاف و نیه ت

زانایان هاوران (ئجماع ههیه) له سه ر ئه وهی که ئیعتیکاف ته نها له "مزگه وت" دا ده بی ت و پیویسته "نیه ت" یشی له گه ل بی ت.

به لگه ی به که م (مزگه وت): چونکه پیغه مبه ر

ﷺ و هاوه لانی ته نها له مزگه وت دا ئیعتیکافیان کردووه و هیچ شتیکی تریان لی نه بیستراوه. هیچ جیاوازی به کیش له نیوان پیاو و ئافره تدا نییه له مه دا؛ چونکه په رسته نه کان (توقیفی) ن و ته نها به و شیوهیه ده بن که فه رمانیان پی کراوه.

به لگه ی دووم (نیه ت): به پیی فه رموده ی: (إنما

الأعمال بالنیات).

تېيىنى: مەزھەبى حەنەفى و رايەكى كۆنى

شافعييەكان پىيان وايە ئافرەت دەتوانىت لە شوينى نوپىزى ناو مالەكەيدا ئىعتىكاف بكات، بەلام ئىمامى نەوۋەۋى دەفەرموۋىت زانايان ئەم رايەيان رەت كىردۈۋەتەۋە و دەلپن بە هيچ جۆرىك دروست نىيە ئىعتىكاف لە دەرەۋى مزگەوت بىت.

خالىكى تر: ئەگەر لەبەر ھەر ھۆكارىك رپىگرى

كرا لە ئىعتىكاف كىردن لە مزگەوت، دروست نىيە لە هيچ شوينىكى تر ئەنجام بدرىت.

- ئەگەر ئافرەتتىك لە شوينى نوپىزى مالەكەيدا ئىعتىكاف بكات (بەپىي ئەو رايەى كە رپىگەى داۋە)، ھەمان حوكمى مزگەوتى لى دىت؛ واتە ئەگەر بى پىۋىستى بىتە دەرەۋە، ئىعتىكافەكەى بەتال دەبىت.

مهسه لهی دهیهم

حاله ته کانی چوونه دهره وه له مزگهوت

چوونه دهره وهی ئیعتیکافکار له مزگهوت دوو
حاله تی سه ره کییه:

حاله تی یه کهم: ئه گهر به بی عوزری شهرعی و به
مه به ست بیته دهره وه، ئه وا ئیعتیکافه کهی به تال ده بیته؛
چونکه مانه وه له مزگهوت کو له کهی (پوکن) سه ره کیی
ئیعتیکافه.

حاله تی دووهم: چوونه دهره وه بو کاریکی پیویست که
مروفت ناچاره ئه نجامی بدات، (وهک قه زای حاجت و
خواردن ئه گهر کهسی نه بیته بو بیته، یان بو
غوسلی واجب).

مهسه لهی یازدهیه م

چوونه دهره وه بۆ دستنویژ و غوسل

ئه مهش دوو حاله تی هه یه:

أ) ئه گهر له ناو مزگه و تدا شوینی دستنویژ و

غوسل نه بوو: دروسته و ئاساییه بچیته دهره وه بۆ
خۆپاککردنه وه.

ب) ئه گهر له ناو مزگه و تدا شوین هه بوو (وهک

مزگه وتی حه رام): ئایا پیویسته هه ر له وئ دستنویژ
بگریت یان ده توانیت بچیته دهره وه؟

رای یه که م: پیویست نییه و ده توانیت بچیته دهره وه.
(مه زه به بی مالیکی و حه نه لیه کان).

رای دووم: پیویسته هر له ناو مزگه و ته که دا بیت. (مه زهه بی حه نه فی و شافعییه کان).

بۆچوونی په سه ند (الراجح): ئە گەر له ناو مزگه و ته که دا شوینی تایبته به ده ستنویژ ئاماده کرابوو، باشته ره هر له وی بیت. به لام ئە گەر شوینی تایبته نه بوو، و که سه که شه رمی ده کرد له ناو مزگه و تدا ده ستنویژ بگریت یان به کاریکی نه شیواو ده بینرا، ئە وا ده توانیته بچیته ده ره وه، ئە گەر نا هر له ناوه وه ده ستنویژ ده گریته.

مهسه لهی دوازدهیه م

چوونه دهره وه بۆ سوننه ته کان

به پیی مه زهه بی شافعی و حه نبه لی، ئیعتیکافکار بۆ دهستنوێژ و غوسلی سوننه ت (مستحب) ناچیته دهره وه؛ چونکه ئه مانه پیوستیه کی حه تمی نین.

• سه باره ت به **غوسلی جومعه**: ئه گه ر که سه که پیی وابوو غوسله که واجبه، دهچیته دهره وه، ئه گه ر به سوننه تیشی بزانیته، لای مالیکیه کان ده توانیت بچیته دهره وه چونکه فه رمانی پین کراوه ئاماده ی نوێژی هه یینی بیته.

مهسه لهی سیزدهیه

ئایا دهگریت بچیته ماله وه یان هۆتیل بو

خۆپاک کردنه وه له کاتی کدا شوینی دستنویژ له

مزگه وته که نزیکتره؟

له مبارهیه وه زانایان سی رایان ههیه:

رای یه که م: ئەگەر که سه که شهرمی ده کرد له شوینه

گشتیه کان دستنویژ بگریت یان غوسل بکات (له بهر

شکو و مروئه تی خوئی)، ده توانیت بچیته وه ماله که ی

یان هۆتیله که ی، به و مه رجه ی ماله که ی زور دور

نه بیت. به لام ئەگەر ئەو شهرمه ی نه بو و بوئی ئاسایی

بو، ئەوا پیویسته له شوینه نزیکه که خوئی پاک

بکاته وه. (ئهمه رای زور به ی زانایانه).

رأى دووم: بۆى نىيە بچىتە ماللەۋە و دەبىتت ھەر لە نزيكترين شوين بيت. (رأى ھەندىك لە ھەنبەلىيە كان).
رأى سىيەم: بە رەھايى بۆى ھەيە بچىتە ماللەۋە. (رأى كى شافعيە كانە).

بۆچوونى پەسەند (الراجح): چوونە دەرەۋە بۆ پىۋىستىيە، پىۋىستىش بە پىي قە بارەى خۆى ھەلدەسەنگىنریت؛ كە واتە ئەگەر پىۋىست بوو دەچىت، ئەگەر نا شوينە نزيكە كە لە پىشترە.

مهسه لهی چواردهیه م

ئه گهر دوو شوینی دهستنوئیزیان سه رئاو (W.C)

هه بوو، کامیان هه لبرئیریت؟

ئه گهر دوو شوین هه بوون، ده بیته بچیته
نزیکترینیان؛ ئه مه رای زوربهی مه زه به کانه (مالیکی،
شافعی، حه نبه لی).

تیبینییه کی گرنه: ئه گهر شوینه دووره که

پاکتر بوو یان قه ره بالغی که متری تیدا بوو، و شوینه
نزیکه که زور قه ره بالغ بوو؛ ئایا ده کریت بچیته
دووره که؟ **بوچوونی نزیکتر:** دروسته بچیته شوینه
دووره که، چونکه ئه مه له به رژه وه ندیی
ئیعتیکافکاره که یه تا زووتر و به پاکی بگه ریته وه بو
عیباده ته که ی.

مهسه لهی پانزدهیه م

ئه گهر مالی هاوریکه ی له مالی خوی نزیکتر

بوو؟

ئه گهر ئیعتیکافکار پیویستی به چوونه دهره وه بوو
(بوو نموونه بوو غوسل یان دهستنویژ)، و مالی
هاوریکه ی له مالی خوی نزیکتر بوو بوو مزگه وته که:

رای په سه ند: پیویست نه کراوه بچیته مالی هاوریکه ی
و ده توانیت ههر بچیته وه بوو مالی خوی؛ مه گهر ئه وه ی
دلنیا بیت که چوونی بوو ئه وی هیچ منه تیکی تیدا نییه و
هاوریکه ی پیی خۆشه و تووشی نارحه ته تی ناکات.

مەسەلەى شازدەىەم

چوونە دەرەوہى زۆر بەھۆى نەخۆشییەوہ

ئەگەر ئیعتیکافکارىک تووشى نەخۆشییەک بوو (بۆ
نموونە سکچوون یان ھەر عوزرىکى تر) کە ناچارى
بکات زوو زوو بچیتە دەرەوہ بۆ قەزای حاجەت:
ئەم چوونە دەرەوہ زۆرە زیان بە ئیعتیکافکەى
ناگەيەنیت و بەتالى ناکاتەوہ؛ چونکە کارىکى ناچارىیە
و لە دەسەلاتى خۆیدا نییە. (ئەمە مەزھەبى مالیکى و
شافعییەکانە).

مهسه لهی حه قدهیه م

چوونه دهره وه بو نانخواردن

ئایا ئیعتیکافکار ده توانیت بچیتته دهره وه بو نانخواردن؟ لیله دا سی را هه یه:

رای یه که م: بوئی نییه بچیتته دهره وه مه گهر که سیکه نه بیت نانی بو بهینیت بو ناو مزگه وت. (ئه مه مه زه بهی زوربهی زانایانه - حه نه فی، مالیکی، حه نه لی)؛ به به لگه ی ئه وه ی خاتوو عائیشه (خوای لی رازی بیت) ده فه رمویت: پیغه مبه ر ﷺ کاتیک له ئیعتیکافدا بووایه نه ده چوو وه بو مال مه گهر بو پیوستیه کی (وهک ده ستنوژ و قه زای حاجه ت).

رای دووهم: به ره های بوئی هه یه بچیتته دهره وه بو نانخواردن. (مه زه بهی شافعییه کانه).

رای سییەم: پیویستە پێشوەختە خواردنی ئامادە کردبیت یان کەسی ھەبیت بۆی بەھینیت، بۆیە چوونە دەرەوہی پێ مەکروھە. (رای ئیمامی مالیکە).

بۆچوونی پەسەند: ئەم بابەتە دەگەریتەوہ بۆ (عورف) و دابونەریتی خەلک و بارودۆخی کەسەکە، بۆیە لە کەسیکەوہ بۆ کەسیکی تر دەگۆریت؛ ئەگەر دابونەریت وا بوو نان بردنە ناو مزگەوت کاریکی نەشیاو بوو، دەتوانیت بچیتە دەرەوہ، ئەگەرنا لە ناوہوہ دەخوات.

مهسه لهی ههژدهیه م

چوونه دهره وه بۆ نانخواردن و بهردهوامی ئیعتیکاف

ئه گهر که سیک بۆ نانخواردن بچیته دهره وه (به و مه رجه ی که سی نه بیته نانی بۆ بهیئیت)، ئه مه نابیته هۆی پچرانی بهردهوامی (تتابع) ئیعتیکافه که ی. به لام باشتر وایه ته نها به قه د پیویستی نانخواردنه که بیته و کاته که دریز نه کاته وه، تا چوونه دهره وه که ی نه بیته بی پیویستی.

مەسەلەى نۆز دەیهەم

ئایا دروستە بچیتەووە مالهووە بوۆ نانخواردن؟

لەمبارەیهووە دوو را ھەیه:

رای یەكەم: بوۆ ھەیه بچیتەووە مالهووە تەنانەت ئەگەر بتوانیت لە مزگەوتیشدا نان بخوات؛ چونکە نانخواردن لە ناو مزگەوت لەوانەیه لە شکۆی مرؤف کەم بکاتەووە، یان نەیهوویت خەلک بزانی چی دەخوات. (ئەمە مەزھەبی شافعی و ھەندیك لە حەنبەلییەکانە).

رای دوووەم: بوۆ نییە بچیتەووە مالهووە مادام دەتوانیت لە مزگەوتەکەدا نان بخوات. (ئەمە مەزھەبی حەنبەلی و ھەندیك لە شافعی و مالیکییەکانە).

بۆچوونی پهسه‌ند (الراجح): ئەگەر بتوانیت له مزگه‌وته‌که‌دا نان بخوات و کهس هه‌بیته نانی بۆ به‌ئینیت، ئەوا چوونه دهره‌وه‌ی بۆ ماله‌وه دروست نییه.

تیبینییه‌کی گرنگ: به‌داخه‌وه ده‌بینین هه‌ندی‌ک کهس له کاتی ئیعتیکافدا خۆیان ماندوو ده‌که‌ن و ده‌چن بۆ چیشته‌خانه دووره‌کان، له‌کاتی‌کدا چیشته‌خانه‌ی نزیک هه‌یه که پێویستییه‌که‌یان پر ده‌کاته‌وه. پێویسته مرۆف سوور بیته له‌سه‌ر ئەوه‌ی ئیعتیکافه‌که‌ی به‌ته‌واوی و بی که‌موکوری ئەنجام بدات.

مهسه لهی بیستم

چاوه پیکردنی ناماده کردنی نان

ئهو زانایانهی که ریگه یان داوه ئیعتیکا فکار بچیته وه
مال بو نانخواردن، ریگه شیان داوه که له وی دابنیشیت
تا نانه که ی بو ناماده ده کریت. (ئهمه لای شافعییه کان
باس کراوه).

مەسەلەى بىست و يەكەم

نانخواردنى سوک له کاتى چوونە دەرەۋەى ناچارىدا

ئەگەر ئىعتىكافكار بۇ كاریكى ناچارى (ۋەك قەزای حاجەت) چوۋەۋە بۇ مالەۋە، لەۋىدا دروستە خواردنىكى سوک و كەم بخوات (ۋەك پارچە نانیک يان میۋەیهك) پیش ئەۋەى بگەرپیتەۋە. (ئەمە لای حەنبەلییەكان باس كراۋە).

مهسهلهی بیست و دووم

چوونه دهرهوه بو ناشتنی جه نازه یا سهردانی نه خووش

ئایا دروسته ئیعتیکافکار بو کاری خیر (وهک شوینکه وتنی جه نازه یان سهردانی نه خووش) بچیته دهرهوه؟ ئەمه دوو حالهتی ههیه:

حالهتی یه کهم: ئەگەر له سهرهتای ئیعتیکافه کهیدا

مهرجی کردییت (بو نمونه گوتبییتی: ئیعتیکاف ده کهم بهو مهرجهی ئەگەر کهسیکی نزیکم مرد یان نه خووش کهوت بچم بو لای)، ئەوا دروسته و ئاساییه. (ئەمه رای زۆربهی زانیانه).

حالهتی دووم: ئەگەر **مهرجی نه کردییت**، لیژهدا

دوو رای ههیه:

راى يەكەم: بۆى نىيە بچىتە دەرەۋە و ئەگەر بچىت ئىعتىكافەكەى بەتال دەبىت. (ئەمە مەزھەبى حەنەفى، شافعى و حەنبەلىيەكانە).

راى دوۋەم: بۆى ھەيە بچىت. (رايەكى ترى ناو مەزھەبى حەنبەلىيە).

بۆچۈۋنى پەسەند (الراجح): راى يەكەمە؛ چونكە ئىعتىكافكار پىشتر پەيمانى داۋە خۆى بۆ پەرسىتىك تەرخان بكات كە "مانەۋەيە لە مزگەوت"، ۋە چۈۋنە دەرەۋە بى پىۋىستى، ئىعتىكافەكەى ھەلدەۋە شىئىتەۋە.

وهلامی دوو پرسیاری گرنګ

۱. به لګه چیه که چوونه دمره وه بی پیویتی،

ئیعتیکاف به تال دهکات؟

وهلام:

چونکه راستی و جه وه هری ئیعتیکاف بریتییه له "مانه وه له مزگهوت"، ئەم مانه وه هیه ش کۆله که ی (پوکن) سه ره کیی عیباده ته که یه. ههروهک چۆن له پۆژوودا پوکنه که "خوگرتنه وه یه له خواردن"، ئەگه ر که سیک به ئەنقهست شتیک بخوات پۆژووه که ی به تال ده بییت، لیره شدا ئەگه ر به ئەنقهست له مزگهوت بچیته دهره وه، پوکنه که ی تیکداوه.

۲. ئەهی پیغهمبەر ﷺ بۆ چی له گەل دایکی

ئیمانداران (سەفیه) له مزگەوت چوووه دەرەوه؟

وەلام:

ئەو چوووه دەرەوهیە پیغهمبەر ﷺ بۆ "پیویستی"
بوو؛ چونکه کاته که شهو بوو، نهیویست خیزانه کهی
به ته نیا بگه ریته وه و ده بوو یاوه ری بیته تا ده گاته
ماله وه بۆ ئەوهی پارێزراو بیته. ئەمه پیویستی بوو نه ک
ته نهها پیاسه کردن یان کاریکی بی سوود.

مهسه له ی بیست و سییه م

چوونه دهره وه بو چاره سه ری پزیشکی

ئایا دروسته ئیعتیکافکار بو چاره سه ر بچیته نه خووشخانه؟ لیژده دا دوو را هه یه:

رای یه که م: ئەگەر نه خووشییه که سوک بوو و ده توانرا له مزگه وته که دا بمیئیته وه، نابیت بچیته دهره وه. به لام ئەگەر مانه وه که ی نارحەت بوو، ئەوا بو ی هه یه بچیته دهره وه بو چاره سه ر. هه روه ها چوونه دهره وه بو رزگار کردنی که سینک بخنکیت یان پاراستنی مال و مندال له مه ترسی، له پیویستییه هه ره گرنگه کانن و دروسته. (ئهمه مه زه به ی زۆربه ی زانایانه).

رای دووهم: به چوونه دهره وه ی بو چاره سه ر، ئیعتیکافه که ی ده پچریت و به تال ده بیته وه. (رایه کی شافعییه کانه).

مهسه لهی بیست و چوارم

چوونه دهره وه له دهرگایه ک بو چوونه سهر بان

یان ژووره کانی تری ناو مزگه وت

ئه م مهسه لهیه کاتیک رووده دات که که سینک له
مزگه وتی حه رام یان هر مزگه وتیکی تر بیه ویت بچیته
سه ربان یان ژووریکی ئیعتیکاف، به لام ناچار بیت له
دهرگایه ک بچیته دهره وه تا ده گاته قادرمه کان یان
شوینی مه به ست:

رای یه که م: دروسته و زیان به ئیعتیکاف
ناگه یه نیت. (مه زه به بی حه نه فی، شافعی و مالیکییه کان).

رای دووهم: ئیعتیکافه که ی به تال ده بیته وه. (مه زه به بی
حه نه لییه کان).

بۆچوونی په‌سه‌ند (الراجح): رای یه‌که‌مه؛ چونکه
ماوه‌که‌ی زۆر که‌مه و ئەم چوونه دهره‌وه‌یه ته‌ها بۆ
ئه‌وه‌یه دووباره بچیتته‌وه ناو به‌شیکێ تری مزگه‌وته‌که،
نه‌ک بۆ گه‌ران و پیاسه، هه‌روه‌ها له به‌رژه‌وه‌ندی
خودی ئیعتیکافکاره‌که‌شه.

مەسەلەى بىست و پىنچەم

درىژكردنەۋى كاتى چۈنە دەرەۋە

ھەر كەسىك رىگەى پى درابىت بۆ كارىكى پىۋىست
(ۋەك نانخواردن يان چارەسەر) بچىتە دەرەۋە، بۆى
نىپە لەۋ ماۋەيەى كە پىۋىستە زىاتر بىمىنئتەۋە؛ چۈنكە
"پىۋىستى بەقەد خۆى ھەلدەسەنگىنرئت". ئەگەر بى
ھۆكار زىاتر لە كاتى پىۋىست ماىەۋە، ۋەك ئەۋە وايە
بى عوزر چۈۋبىتە دەرەۋە و ئىعتىكافەكەى دەشكىت.
(ئەمە راي زۆربەى مەزھەبەكانە).

مهسهلهی بیست و شه شه م

مه رجگرتن له کاتی ئیعتیکافدا

مه رجگرتن ئه وه یه که که سه که پیش دهستیگردنی
ئیعتیکافه که بلیت: (ئیعتیکاف ده که م به و مه رجهی بو
فلانه کار بجمه دهره وه). لیژدها چهند خالیگ هه ن:

(أ) شیوازی مه رجه که: مه رجه که ده بیت به زمان
ده ربپردریت و ته نیا به نیه تی ناو دل نابیت.

(ب) حوکمی مه رجگرتن: لیژدها دوو رای
سه ره کی هه یه:

رای یه که م: دروسته. (ئه مه رای زوربه ی زانایانه -
الجمهور) و به قیاس له سه ره جه جکردن ئه مه یان
گوتووه.

پاي دووم: دروست نىيە. (مەزھەبى مالىكىيەكانە)؛
چونكى دەللىن ھىچ بەلگەيەكى شەرىعى لەسەر نىيە و
پەرسىتىش (تەۋقىفى)يە و نابىت لە خۆۋە شتى بۇ زياد
بكرىت.

بۇچوونى پەسەند (الراجح): پاي يەكەم لاي
زۆرىنە پەيرەۋ دەكرىت، بەلام پاي دوومەمىش ھىزى
خۆى ھەيە؛ چونكى ئەگەر ئەم دەرگايە والا بكەين،
دەكرىت بۇ نوپۇز و پۇژۋوش مەرج دابىرىت، ئەمەش
شىۋەى پەرسىتنەكان دەگۇرىت. فراوانكردى مەرجەكان
و زۇر چوونە دەرەۋە لەگەل جەۋھەرى ئىعتىكافدا
ناگونجىت.

ج) كاتى مەرجەكە: كاتى مەرجگرتنەكە لەو
ساتەدايە كە نىەتى دەستپىكردى ئىعتىكافەكە دەھىنىت.

د) جوړه‌کانی مه‌ج:

۱. **مه‌رجی گشتی:** وه‌ک بَلَّيْتُ: «نه‌گه‌ر کاریکی پیو‌یستم یان سه‌رقالییبه‌کم بو هاته پیش، ده‌چمه ده‌ره‌وه». (لای شافعی و حه‌نبه‌لییبه‌کان دروسته).
۲. **مه‌رجی تایبه‌ت:** وه‌ک دیاریکردنی کاریکی خیر، بو نمونه: سه‌ردانی نه‌خوش یان به‌شداریکردن له ناشتنی جه‌نازه (لای زوربه‌ی زانایان دروسته).

ه) مه‌ج بو‌چ جوړه کاریک دروسته؟

رای یه‌که‌م: بو هه‌ر کاریکی خیر یان هه‌ر کاریکی رپییدراو (مباح) که دژی ئیعتیکاف نه‌بیټ دروسته؛ وه‌ک مه‌رجی نانخواردن یان خه‌وتن له ماله‌وه، یان به‌شداري له کوری زانستیدا. به‌لام بو شتی حه‌رام یان شتی که دژی جه‌وه‌ری ئیعتیکاف بیټ (وه‌ک سه‌رجییی یان

گهشتوگوزار و بازرگانی) مهرجه که دروست نییه.
(مهزه بی شافعی و حهنبهلییهکان).

رای دووهم: تهنا بۆ کاری خیر دروسته مهرج
بگیریت نهک بۆ کاری مباح. (رایهکی حهنبهلییهکانه).

(و) ئەو کارانهی پیوستیان به مهرجگرتن

نییه: ئەو کارانهی که له پرووی شه رعییه وه له سهه
مرؤف دهبنه ئه رک (واجب)، یان بۆ دوورخستنه وهی
زیانیکی گه وه رهن، پیوستیان به مهرجگرتن نییه و
ئیعیتیکافکار دهتوانیت بۆیان بچیته دهره وه. (ئه مه رای
شافعی و حهنبهلییهکانه). به لام حه نه فی و مالیکیه کان
دهلین ته نانهت بۆ ئەم کارانهش بچیته دهره وه،
ئیعیتیکافه که ی به تال دهیتت.

زانایانی مالیکی جیاوازییان ههیه له وهی: ئایا چوونه
دهره وه بۆ سهردانی دایک و باوکی نهخۆش یان
به شداریکردن له تهرمه که یان ئیعتیکاف به تال دهکات؟

خالیکی تر: مهرجگرتن بۆ چوونه سهر کار

(دهوام): ئایا دروسته که سیک مهرج بگریت که به یانیان

یان شهوان بچیت بۆ سهر کاره که ی و بگه پیتته وه؟

ئهمه دهگه پیتته وه سهر ئه و خیلافه ی پیشتر باسمان

کرد؛ ئه گهر کاره که ی "بازرگانی و کرین و فروشتن"

بیت، ئه وا به هیچ جوړیک دروست نییه، چونکه

بازرگانی به ته وای دژی جه وه هری ئیعتیکافه.

ئاموژگاری: باشتتر وایه مروّف مهرجه کانی زور

فراوان نهکات؛ چونکه زور چوونه دهره وه ده بیتته هوی

ئەۋەى ئىعتىكافكار تام و چىژ و سوۋدى ئىعتىكافەكەى
لە دەست بدات.

خالىكى تر: چوونە دەرەۋە بوۋ مزگەۋتتىكى تر

ئەگەر كەسىك ئىمام يان موئەزىنى مزگەۋتتىكى تر بىت،
يان وانەى ھەبىت و بىەۋىت لە كاتى ئىعتىكافدا بچىت
بوۋ ئەۋى و بگەپىتەۋە:

۱. ئەگەر مەرجى كەردىت: بەپىى راي

زۋربەى زانايان درۋستە.

۲. ئەگەر مەرجى نەكەردىت: بوۋ نىبە بچىتە

دەرەۋە، و ئەگەر چوۋ، ئىعتىكافەكەى بەتال دەبىت.
(ئەمە راي مالىكى، شافعى و ھەنبەلىيەكانە).

مهسه لهی بیست و چه و ته م

ثایا ئیعتیکافکار ده توانیت وانه بلیته وه یان

قورئان به خه لک بخوینیت؟

له مباره وه دوو را هه یه:

رای یه که م: باش نییه (مسته حه ب نییه) و وا چاکتره ته نیا سه رقالی عیاده تی تایبته بیت (وهک زیکر و نویژ). (ئه مه مه زه به بی مالیکی و حه نبه لییه کانه).

رای دوو هم: کاریکی باش و مسته حه به. (ئه مه مه زه به بی حه نه فی، شافعی و رایه کی حه نبه لییه کانه).

بوچوونی په سه ند (الراجح): رای دوو هم؛ چونکه ئه و کارانه ی سوودیان بو که سانی تر هه یه خو یان جوړیکن له عیاده ت و زیان به ئیعتیکاف ناگه یه نن.

مهسه لهی بیست وههشته م

له مزگه وتی حه رام ته و اف با شتره یان مانه وه

له شوینی ئیعتیکاف؟

پیویسته ئیعتیکافکار سهیری دلی خوی بکات؛
کامه یان کار دهکاته سه ر دلی و زیان به ئیعتیکافه که ی
ناگه یه نیت با ئه وه بکات. ئه مه ش یه کیکه له پیوه ره
ورده کانی جیا کردنه وه ی کاری چاک له کاری چاکتر.

مهسهلهی بیست و نۆیهم

ئیشکردن به مۆبایل و کۆمپیوتەر

بۆ فه‌رمانبه‌ران یان ئه‌و که‌سانه‌ی له‌ ریڤه‌ی
ئینته‌رنیته‌وه‌ کار ده‌که‌ن، دروسته‌ له‌ ناو ئیعتیکافدا
ئیشه‌کانیان راپه‌رینن، به‌و مه‌رجه‌ی کاره‌که‌ بازرگانی و
کڕین و فرۆشتن نه‌بیٔت.

مهسه لهی سییه م

ئه و شتانهی ئیعتیکاف به تال ده کانه وه

- سه رجیئی (جماع): به یه دهنگی (ئجماع)ی هه موو زانایان ئیعتیکاف به تال ده کاته وه.
- ده ستبازی و ماچکردن: ئه گهر به ئاره زووه وه بیته به یه کدهنگی هه رانه.
- له شکرانبوون (شهیتانیبوون) له خه ودا: به یه کدهنگی زانایان ئیعتیکاف به تال ناکاته وه.
- ده ستهپر (الاستمنا): به رای هه ر چوار مه زه به که ئیعتیکاف به تال ده کاته وه.

مهسهلهی سی ویه کم

حوکمی دهستبازی و ماچکردن نه گهر ئاوی

نهیه تهوه

لیره دا دوو حالهت ههیه:

۱. **نه گهر ئاوی هاته وه** : به یه کدهنگی زانایان

ئیعتیکافه کهی به تال ده بیته.

۲. **نه گهر ئاوی نه هاته وه**:

رای یه کم: به تال نابیته وه. (ئه مه رای زور بهی

زانایانه - الجمهور).

رای دوووم: به تال ده بیته وه. (مه زه بهی مالیکی و

رایه کی شافعییه کانه).

بۆچوونی نزیکتز: رای یه که مه؛ چونکه هیچ
به لگه یه کی روون نییه له سه ر به تالبوونه وهی، ئەو
(مباشرة) یه ی له ئایه ته که دا قه ده غه کراوه مه به ست لئی
"سه رجیئی" یه نه ک ته نها ده ستلیدان.

مهسه لهی سی و دووهم

جیگرتن (حجز) له ریزی یه که مدا

ئەم مهسه لهیه دوو حاله تی هه یه:

حاله تی یه که م: ئەگەر ئیعتیکافکاره که زوو

هاتبیته ریزی یه که م و ته نیا بو کاریکی کورت (وهک دهستنوێژگرتن) چوو بیته دهره وه و بگه ریته وه، ئەوا جیگرتنه که ی دروسته.

حاله تی دووهم: ئەگەر ته نیا شتیک دابنیته بو

جیگرتن و خوی برواته وه بو شوینی ئیعتیکافه که ی بو خه وتن یان هه ر کاریکی تر، ئەوا دروست نییه. له مه دا هیه جیاوازییه که له نیوان ئیعتیکافکار و که سانی تر دا نییه و نابیت ریگری له موسلمانانی تر بکریته.

مهسه لهی سی و سییه م

هه لدانی خیمه له ناو مزگه وتدا

هه لدانی خیمه یان په رده له ناو مزگه وتدا به
سوننه ت دانانریت؛ چونکه ئەمانه ته نیا ئامرازن بو
پاراستنی تایبه تمه ندی و هیچ مه بهستیکی په رستنیا
تیدا نییه تا چاوی لی بکه یین. ته نانه ت ئەگه ر بیته هوی
ته نگیه هه لچنین به نویژ خوینان و ئازاردانیا، مروف
تووشی گوناح ده بیته.

مهسه لهی سی و چوارهم

ئه گهر که سیک جنیوی به ئیعتیکافکاردا

ئه گهر که سیک قسه ی نه شیاوی به ئیعتیکافکار
گوت، دروسته له وه لامدا بلیت: «من له ئیعتیکافدام»؛
تا خوی له مشتومر بپاریزیت. (ئه مه لای ههنبه لییه کان
ئاماژه ی پی کراوه).

مهسه لهې سې و پښجهم

ئيعتيكاف له موځ يان نوښتگهې هوټيله كاني

دهوروبهري حهره م

ئيعتيكاف تيناندا دروست نيهه؛ چونكه به "مزگهوت" دانانريڼ. تهنانهت به پيې ټهو رايه شي كه نوښتې تيدا به دروست ده زانيت به شوينكه وتني حهره م، تهنيا ريگهې به "نوښت" داوه نهك ئيعتيكاف.

مهسه لهی سی و شه شه م

ئیعیتکاف له "مهسعا" (شوینی سهعی له

حه رهمی مه ککه)

ئهم مهسه لهیه دهگه ریته وه سه ر ئه وهی ئایا
"مهسعا" به به شیک له مزگه وت داده نریت یان نا؟ **باشتر**
وایه: له وی ئیعیتکاف نه کریت بو ئه وهی له و گومانه
دوور بکه ویته وه، هه روه ها بو ئه وهی نه بیته هوی
ته نگیه هه لچنین به و که سانهی سهعی ده که ن؛ چونکه
نآزاردانی موسلمانان هه رهمه.

مهسه لهی سی و هه وته م

ئیعیتکاف له و نووسینگه یانهی (مکاتب)

که له ناو مه سعادان

حوکه مه که ی هه مان حوکه می مه سه لاکه ی پیشووه و
دروست نییه.

مهسه لهی سی و هه شته م

کَرین و فرۆشتن له مزگه وتدا به بی ئاماده بوونی

کالاکه

له مبارهیه وه زانایان سی رایان ههیه:

رای یه که م: دروسته و ریپیدراوه. (مه زهه بی
حه نه فی و رایه کی شافعییه کان).

رای دوو م: مه گروهه و کاریکی ناپه سنده. (مه زهه بی
مالیکی، شافعی و رایه کی حه نه لیه کان).

رای سییه م: حه رامه. (رای هه ندیک له مالیکی و
شافعییه کان، و مه زهه بی حه نه لیه کان).

بوچوونی په سه ند (الراجح): رای سییه مه
(حه رامه)؛ به هوئی فه رمووده ی پیغه مبه ر ﷺ که نه هی

کردووه له کرین و فروشتن له ناو مزگه وتدا و دهفه رمویت: «ئه‌گه‌ر بینیتان که‌سیک له مزگه وتدا کرین و فروشتن دهکات، پیی بلین: خودا قازانج نه‌خاته بازارگانیه‌که‌ته‌وه». ئه‌م نه‌هیکردنه گشتیه و هه‌موو جوّره کرین و فروشتنیک ده‌گریته‌وه.

مەسەلەى سى و نوپىم

ئايا ئەۋ كرىن و فرۆشتەى لە مزگەۋتدا

كراۋە، گرىبەستەكەى دروستە؟

لېرەدا دوو بۆچۈن ھەيە، بەلام زۆربەى زانايان
(الجمهور) و لە نىۋياندا ئىبن تەيمىيە، پىيان وايە كە
گرىبەستەكە "دروستە" (صحيح)، ھەرچەندە كارەكە
خۆى گوناحە. ئەمەش دەگەرپىتەۋە بۆ بنەمايەكى
ئوسولى كە ئايا نەھىكرن دەبىتە ھۆى بەتالبونەۋەى
گرىبەستەكە يان نا.

مهسه لهی چلهم

کړین و فروشتن له ریځه ی موبایل و

نینه رنیته وه له ناو مزگه وت

نهم مهسه له یه له نیوان زانایانی سه رده مدا جی
باسه و له سه ر بنه مای خیلافی زانایانی پیشوو
داړیژا وه ته وه:

بوچوونی نزیکتر: دروست نییه و شیخ نین
عوسه یمینیش نهمه ی هه لېژاردو وه. چونکه دهقی
فه رمووده که گشتییه و قسه کردن، نووسین، کالای که م
یان زور، ناماده بوونی کالاکه یان نه بوونی، هه مووی
ده گریته وه. که واته نیتیکا فکر یان هر که سنیکی تر له
ناو مزگه وتدا بیت، نابیت له ریځه ی موبایل و
نهلپیکه یشنه کانه وه خه ریکی بازرگانی بیت، مه گه ر له
کاتی پیوستییه کی زوردا نه بیت.

مهسه لهی چل ویه کهم

به کارهینانی ئەپلیکه یه شنه کانی گه یاندن

(Delivery)

ئه گهر ئیعتیکافکار ئەپلیکه یه شنه کانی به کار بهینیت بو
داواکردنی شتیک که کری گه یاندنی تیدا بیت، ئەمه
دهچیته خانهی گریبهستی به کریگرتن (إجارة) یان
بریکاریکردن به رامبه راره؛ بویه دروست نییه مه گهر
له کاتی پیوستیدا نه بیت. به لام ئە گهر گه یاندنه که
بیه رامبه راره و به خو به خشی بیت، ئەوا دروسته.

مهسه لهی چل و دووهم

رِیْکَه وَتِن لَه دهره وه و پاره دان له ناووه

ئه گهر کرین و فروشتنه که یان به کریگرته که له دهره وهی مزگهوت ریکه وتنی له سهر کرایت، به لام ته نها پاره دان و گواستنه وهی بره پاره که له ریگهی ئه پلیکه یشنه کانه وه له ناو مزگه وتدا بیت؛ ئه مه دروسته. چونکه دانه وهی قهرز به "بازرگانی و قازانجکردن" دانانریت. ئه مه رای ئیین به تتال و ئیین ره جه بیهه.

مهسه لهی چل و سییه م

نایا ئیعتیکافکار له حوکمی کرین و

فرۆشتن به دمه ده کریت؟

لیردها چوار را هیه، به لام بوچوونی پهسه ند

(الراجح) ئه وهیه:

دروسته ئیعتیکافکار کرین و فرۆشتن بکات تهها له

کاتی پیویستیدا، ئه ویش کاتیک هیچ ریگهیه کی تری

حه لالی بو نه مابیته وه (بو نمونه کهسی نه بیت نانی بو

بکریت). ئه مه رای هه نه فیهیه کان و بوچوونیکه له

مهزه بهی شافعی و هه نه بهلی. شافعی و هه نه بهلییه کان

مه رجیکی تریشیان داناوه که ده بیت "کهسی دهست

نه که ویت کاره کهی بو بکات".

مهسه لهی چل و چوارم

ٹایا کرین و فروشتن ئیعتیکاف به تال

ده کاته وه؟

ئه گهر ئیعتیکافکاریک کرین و فروشتنی ئه نجام دا،
ٹایا ئیعتیکافه که ی ده شکیت؟

- **نه خیر، به تال نابیتته وه.** ئه مه رای هر چوار
مه زهه به که یه (هه رچه نده کاره که خوی ئه گهر بی
پیویستی بیت قه ده غه یه، به لام نابیتته هوی
به تالبوونه وه ی ئیعتیکافه که).

مەسەلەى چل و پىنچەم

ئەنجامدانى گىرىبەستە بىبەرامبەرەكان ئە

مزگەوت

دروسته لەناو مزگەوتدا ئەو گىرىبەستانە ئەنجام
بدرىن كە مەبەست لىيان قازانچ و بازىرگانى نىيە، وەك:
(بەخشىن، وەقفكردن، وەسپتنامە) و ھەرودھا ئەو
گىرىبەستانەى بۆ ھاوكارىيە يەكترن وەك: (قەرزدان،
شت بە قەرز بردن، و كەفالىەتكردن)؛ چونكە ئەمانە بە
كپىن و فروشتن دانانىن.

مهسهلهی چل و شه شهه

حوکمی ئیعتیکاف له ژووری ئیمام یان

کتیبخانهی مزگهوت

ئهم مهسهلهیه دوو حالهتی ههیه:

حالهتی یه کهم: ئه گهر ژووره که له ناو په رژین و شوورهی مزگهوته که دا بیته و دهرگا کهی بو ناو مزگهوته که بیته وه؛ ئه وا ئیعتیکاف تییدا دروسته، له بهر ئهم هوکارانه:

۱. ههرچی له ناو شوورهی مزگهوتدایه به به شیک له مزگهوت داده نریت.

۲. ئه و که سهی زهوییه کهی وه قف کردوه، هه موو ئه و ژوورانه شی وه ک مزگهوت وه قف کردوه.

۳. به پيې دابونه ريت (عورف) يش به مزگهوت داده نرين و ته نانهت نوښي "تحية المسجد" يان تيدا ده كريت.

تبييني: ته نها ئه و شوينا نه لي درده چن كه بو مه به ستي تري غه يري په رستن دروستكراون، وهك: (شويني ده ستنوښ و سه رئاوه كان، يان ئه و ژوورانه ي كه به سه ربه خو بو نيسته جي بووني ئيمام يان خزمه تگوزاري مزگه و ته كه دروستكراون)؛ ئه مانه به مزگه و ت دانانرين.

حاله تي دووهم: ئه گه ر ژووره كه له دره وه ي شووره و په رښيني مزگه و ته كه بيت، ئه و ا ئيعتيكاف تيدا دروست نيه.

مهسه له ی چل و حهوتهم

ئیعتیکاف له حهوشه ی مزگهوت

(أ) **حهوشه:** مه به ست لئی ئەو زهوییه فراوان و گۆره پانهیه که دهکه ویتته پیشه وه یان ناوه راستی مزگهوت (ساحه).

(ب) **ئایا حهوشه به به شییک له مزگهوت داده نریت و ئیعتیکاف تییدا دروسته؟** زانایان دوو رایان ههیه:

رای یه کهم: ئەگەر حهوشه که به مزگهوت ته که وه نووسابوو و له ناو په رژین و شووره ی مزگهوت ته که دا بوو، ئەوا به به شییک له مزگهوت داده نریت و هه مان حوکمی ههیه. به لام ئەگەر له دهره وه ی شووره که بوو و جیا ببوو هوه، ئەوا به مزگهوت دانانریت. (ئه مه مه زهه بی شافعی، رایه کی ئیمامی ئەحمه د، و

هه لبراردهی ئیین چه زم، ئیین تهیمییه، ئیین قهیم و ئیین
چه چه ره).

رای دووم: چه وشه به به شیک له مزگهوت دانانریت
و ئیعتیکاف تییدا دروست نییه. (مهزهه بی مالیکی و
چه نه بییه کانه).

بوچوونی په سه ند (الراجح): رای یه که مه.

تیبینی دهر باره ی فهرمووده که ی خاتو عائیسه:

سه بارهت به وهی که ده فهرمویت: ئه و ئافرده تانه ی له
ئیعتیکافدا بوون و تووشی سوپی مانگانه ده بوون،
پیغه مبه ر ﷺ فهرمانی پی ده کردن بچنه دهره وه و له
چه وشه ی مزگه و ته که خیمه هه لدن تا پاک ده بنه وه .
وه لام بو ئه مه ئه وه یه: ئه و چه وشه یه ی له
فهرمووده که دا باسی کراوه، چه وشه یه کی کراوه بووه
و له ناو شووره و په رژیینی مزگه و ته که دا نه بووه، بویه
وهک دهره وه ی مزگه و ت مامه له ی له گه ل کراوه.

مهسه لهی چل و هه شته م

حوکمی ئیعتیکاف له سه ربانی مزگه وت

ئایا دروسته ئیعتیکافکار بچیتته سه ربانی مزگه وت
یان له وی ئیعتیکاف بکات؟ لیژده دا دوو را هه یه:

رای یه که م: ئیعتیکاف تییدا دروسته و چوونه
سه ره که شی ئاساییه، چونکه سه ربان به به شیک له
مزگه وت داده نریت.

رای دووم: ئیعتیکاف تییدا دروست نییه. (ئه مه
مه زه بی مالیکیه کانه، به و پییه ی ئه وان نوژی هه نیش
له وی به دروست نازان).

بوچوونی په سه ند (الراجح): رای یه که مه؛ چونکه
سه ربان له حوکمی مزگه وتدایه. به لگه ش بو ئه مه
ئه وه یه که ئه بو هورهیره (خوای لی رازی بیت) له سه ر
سه ربانی مزگه وت نوژی فه رزی به دوای ئیمامه وه
کردووه، وهک له (سه حیخی بوخاری) دا هاتووه.

كوتايي و نزا

خودايه شاره زمان بکه له ئاينه کهت به پيې سوننه تي
سهروهري پيغه مبه ران ﷺ و له سهري جيگيرمان بکه،
بمانکه به بانگخواز و ياریده دهري ئاينه کهت.

خودايه ره زامه ندي خوت و چاکه و جيگيريمان پي
ببه خشه بو دله کانمان، پاکی و خاوينی بو دهر وونمان
و نه وه کانمان، سه رکه وتن و سه ربه رزی بو ئيسلام و
موسلمانان و ولاته که مان و هه موو ولاتانی موسلمانان
و کاربه دهستانيان له سه ر ريگای ره زامه ندي خوت،
موسلمانان له سه ر هيدايه تي خوت کوبکه ره وه، و زالم
و ده ستر يژيکاران له ناو ببه.

زَادُ الْمُعْتَكِفِ وَنَوَازِلُهُ الْفَقْهِيَّةَ

تا دیداریکی تر که خوی گه وره به فه زل و که ره می
خوی له سه ر ریگی زانست و هیدایهت بومان ئاسان
بکات، خواتان له گه ل.

إِنَّا عَلَى الْبِعَادِ وَالتَّفْرِقِ نَلْتَقِي بِالذِّكْرِ إِن لَّمْ نَلْتَقِ

کته / فه د بن یحی العماري

البلد الحرام ۱۴۴۷/۹/۳ هـ

famary۱@gmail.com

له بلا وکراوه کانی مالپه ری وه لآمه کان

ئی ره سکان بکه

